

Predmet: Sanski Most – Lušci Palanka (opt. Milorad Jovanović)

Viši sud u Beogradu – Odeljenje za ratne zločine

Broj predmeta: K. Po2 8/21

Krivično delo: ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142, st. 1 KZ SRJ u saizvršilaštvu, u vezi sa čl. 22 KZ SRJ

Glavni pretres: 05.04.2022.

Ispitivanje svedoka Ranka Divjaka

Svedok odbrane Ranko Divjak, privilegovani svedok (optuženi mu je zet) odrekao se prava nesvedočenja. Naveo je da je od rođenja, 1968. godine pa do 1995. godine živeo u mestu Skucani Vakuf u opštini Sanski Most, BiH. Mesto je bilo naseljeno Muslimanima, sa samo nekoliko srpskih kuća. Početkom ratnih previranja u BiH, muslimanski živalj je prvo bio angažovan u Patriotskoj ligi, a kasnije u Zelenim beretkama. Iz njegovog mesta bilo je više pripadnika navedenih formacija. Po mestu je bilo pucnjave, pa je svedok sa porodicom izbegao u susedno mesto Lušci Palanka tokom maja ili juna 1992. godine, da bi se nakon mesec dana vratio. Pripadnici Patriotske lige i kasnije Zelenih beretki, kada su srpske snage uspostavile vlast u opštini Sanski Most, pozivani su da izvrše predaju oružja, obzirom da su bili naoružani dugim cevima. Međutim, izvršena je predaja samo dva-tri pištolja i nekoliko lovačkih pušaka.

Šefket Handanagić iz Skucanog Vakufa bio je privođen jer je stražario kraj mitraljeskog gnezda koje je bilo postavljeno u mestu. Mesud Avdić, koga svedok poznaje, zajedno sa svoja dva brata pucao je po selu, pa su oni zbog toga privedeni, a ne samo iz razloga jer su Muslimani. Njihov otac i još jedan brat dolazili su u policiju da se raspitaju o njima, pa ih niko nije zatvorio. Svedok je stalno prolazio pored Spomen-doma „Simo Miljuš” u Lušci Palanci, gde je držao prodavnicu. Poznato mu je da je spomen-dom bio korišćen kao pritvor, i oko doma bilo je uvek dosta sveta, civila, policajaca i vojske. Nema saznanja da je neko zlostavljan u pritvoru. Tokom čitavog perioda rata u BiH u mestu Skucani Vakuf živeli su Muslimani koji su imali zaštitu policije. Niko od njih u tom periodu nije pričao da je zlostavljan dok je bio zatvoren u Lušci Palanci.

Poznavao je oštećenog Dedu Derviševića i njegovog sina Mirvada. Niko od Dedinih ukućana mu tokom rata nije pričao da je Dedo ubijen. Čuo je da je Dedo, dok je bio zatvoren u Lušci Palanci, pomogao jednom zatvoreniku da pobegne. Optuženog je upoznao krajem 1992. godine kada je ovaj počeo da se zabavlja sa svedokovom sestrom. Niko od komšija Muslimana iz Skucanog Vakufa mu se nije žalio na optuženog, koji je bio policajac desetak godina posle rata. Svedok se 1995. godine sa porodicom preselio u Srbiju, ali je stalno odlazio u Bosnu, pričao je sa svojim komšijama Muslimanima i niko mu nikada nije spomenuo da je optuženi počinio neki zločin. Nije mu poznato da je Šefket Handanagić zlostavljan prilikom zatočenja, ali mu je poznato da je tokom rata od njega oduzeto oko 40 kilograma eksploziva. Sa Šefikom se sretao i posle rata, i ovaj mu nikada nije spominjao optuženog.

Završna reč tužioca

Postupajući zamenik tužioca u celosti je ostao pri ranije iznetoj završnoj reči. Naveo je da je tokom postupka dokazano da su ispunjeni zajednički bitni elementi za postojanje krivičnog dela

ratni zločin protiv civilnog stanovništva kao što su: postojanje oružanog sukoba, da je postojalo teško kršenje međunarodnog humanitarnog prava, da je postojala veza između oružanog sukoba i radnji optuženog i da je krivično delo počinjeno protiv osoba koja su bila zaštićena lica. Takođe, da je dokazano da je optuženi Milorad Jovanović u vreme oružanog sukoba, u svojstvu rezervnog milicionera MUP-a RS, SJB Sanski Most, Odeljenja milicije Lušci Palanka, vršio protivzakonita zatvaranja, mučenja, nečovečno je postupao prema žrtvama, nanosio im veliku patnju i mnogima oštetio zdravlje, i kao posledica toga nastupila je smrt Deda Derviševića. Tako su svedoci Vahida Kugić, Ejub Beširević, Munira Ramić, Mesud Avdić, Željko Markanović, Marko Praštalo, Duško Vranješ, Rajko Divjak, Ibrahim Kugić i Sulejman Kaltak u svojim iskazima potvrdili da je optuženi tokom juna i jula meseca 1992. godine protivzakonito odvodio lica iz njihovih kuća u Lušci Palanku, gde su bili zatvoreni u Spomenu-domu „Simo Miljuš“. Svedoci Ejub Beširević, Mesud Avdić, Hajro Beširević, Fuad Cerić, Šefket Handanagić, Sulejman Kaltak i Hilmija Majdankić potvrdili su da je u prostorijama Spomen-doma „Simo Miljuš“ optuženi nečovečno postupao, mučio ih i tukao, te im je na taj način nanosio teške telesne povrede i velike patnje. Ovakvo ponašanje optuženog je nekima od njih teško narušilo zdravlje. Svedok Mesud Avdić je vrlo precizno opisao kako je optuženi ubio Dedu Derviševića. Njegov iskaz su neposrednim saznanjima potvrdili i Velid Handanagić, Vid Bilbija i Hilmija Majdankić, a posrednim saznanjima Duško Vranješ, Mirsad Dervišević i Mina Dervišević. Svedoci odbrane Marko Praštalo, Milan Dekić i Duško Vranješ potvrdili su da je optuženi privodio ljude. Odbranu optuženog ocenio je kao usmerenu na umanjeње i izbegavanje krivične odgovornosti, obzirom da je priznao da je više puta udario oštećenog Hajru Beširevića, a osporavao je iskaze ostalih svedoka koji su ga teretili. Ocenio je da je optuženi krivično delo izvršio sa direktnim umišljajem. On je iskoristio vanredne, ratne okolnosti, potpunu bespomoćnost žrtava i njihovu nemogućnost da mu se suprotstave. Ocenio je da na strani optuženog nema olakšavajućih okolnosti. Predložio je sudu da optuženog oglasi krivim i osudi ga na kaznu zatvora u trajanju od 10 godina.

Završna reč branioca optuženog

Prilikom iznošenja završnih reči, branilac optuženog naveo je da oseća „veliku dozu razočarenja“ jer, radeći 21 godinu na predmetima ratnih zločina, vidi duple aršine koji se primenjuju kada se sudi Srbima i pripadnicima drugih naroda. Konkretno, nešto može biti dokaz u sudskom postupku kada se sudi jednom Srbinu, a kada se sudi jednom Hrvat, on dobije maksimalno pet godina za višestruko ubistvo i pored svih mogućih dokaza. I u ovom postupku je lako osuditi Srbina jer je sud izveo dokaze koje je i u prethodnom postupku koristio – izjave svedoka koje su date policiji BiH, bez prisustva branioca, a koje su vrlo tendenciozne. Po oceni branioca, ovakvi iskazi nisu mogli biti dokaz i morali su biti izdvojeni iz spisa, kao nezakoniti, jer policija nikada nije imala ovlašćenja da izvodi dokaze. Ukazao je da je u postupku koji je vođen pred ovim sudom, u predmetu *Bijeljina*, pokušao da koristi kao dokaz koji je išao u prilog optuženom, iskaz svedoka koji je dat u policiji, ali da je sud tada, sa punim pravom, takav predlog odbio. Ocenio je da su iskazi svih svedoka koji terete optuženog bez ijednog materijalnog dokaza. Kao primer navodi iskaz oštećenog da ga je optuženi udario pendrekom oko 100 puta, a da za to ne poseduje nikakvu medicinsku dokumentaciju, iako je očigledno da osoba toliko puta udarena pendrekom ne bi mogla da preživi bez medicinske pomoći. Ukazao je da je kao branilac predlagao da se za oštećene pribavi medicinska dokumentacija o zadobijenim povredama, ali da takve dokumentacije nema, iako je očigledno da bez medicinske pomoći ne bi preživeli da su zadobili povrede na način kako to svedoci u svojim iskazima opisuju.

Lica koja su bila privedena u Lušci Palanku nisu bila civili, već pripadnici oružanih formacija neprijateljske strane naoružani dugim cevima, spremni na sukob. Takođe, ne postoji ni jedan materijalni dokaz da je neko od njih priveden, već postoji samo njihova „prazna priča“. Ta priča

ide samo protiv njima poznatih osoba. Zatražio je da sudsko veće pogleda te iskaze, kako bi uočilo da svaki od njih počinje sa identičnim navodima da je srpska vojska počinila ovo ili ono, pa da se onda na osnovu te matrice „izvuče neki Milorad i okrivi za sve“. Ocenio je da bi na identičan način mogao biti optužen bilo ko, pa i on sam, jer bi se uvek mogao skupiti dovoljan broj zlonamernih iskaza koji bi ga teretili.

Po nalaženju odbrane, nema ni jednog čvrstog dokaza na koji način je stradao Dedo Dervišević, a posebno nema dokaza da je kod optuženog postojao umišljaj da istog ubije. Kada su u pitanju Srbi kojima se sudi, ni sud ni tužilaštvo nikada nisu razmišljali o dokazima koji ukazuju na postojanje takvih umišljaja, već se on uvek podrazumevao, iako bi se često moglo zaključiti da je u pitanju ne ubistvo, nego teška telesna povreda sa smrtnom posledicom, što je povoljnije za optuženog. Svedok Ranko Divjak objasnio je da su svi privedeni bili naoružani te da su zbog toga i privođeni, pa se iz tog razloga ne može očekivati da oni budu objektivni svedoci. Branilac je ukazao na postojanje velikih razlika u izjavama svedoka i prilikom samog opisivanja optuženog, navodeći da je svedok Mesud Avdić optuženog opisao kao sitnu osobu, crnu, visoku oko 165-170 cm, težine oko 50 kilograma. Svedok Sadržmir Alibegović ga pak opisuje kao osobu visoku oko 180 cm, tešku 86 kilograma, i ne spominje da se radi o crnoj osobi, dok svedokinja Munira Ramić optuženog opisuje kao osobu plavu, visoku, staru oko 20 godina i mršavu. Svedok Hajro Beširović govori o mršavoj, crnoj, višoj osobi, dok svedok Fuad Cerić uopšte nije uspeo da ga prepozna. Takođe, svedok Ramiz Ramić je naveo da je optuženi na sebi imao vojnu uniformu, a optuženi je, kao pripadnik policije imao policijsku, plavu uniformu. Iz ovakvih opisa lako se može zaključiti da svedoci ne opisuju istu osobu, već da je, namerno ili nenamerno, došlo do zamene identiteta, jer se svedoci vezuju za osobu koju poznaju. Branilac optuženog ukazao je da je Sadržmir Alibegović, policajac, organizator svedoka protiv optuženog kao njegovog bivšeg kolege. Iskazi svedoka su u velikoj meri kontradiktorni, pa tako svedokinja Mida Dervišević navodi da joj je Hilmo Majdankić ispričao kako je optuženi ubio njenog muža, što ovaj nije izjavio. U ovom postupku tužilac je podrazumevao uračunljivost optuženog, dok po oceni branioca, radnje koje se optuženom stavljaju na teret normalan čovek nije u stanju da uradi. Branilac je u odnosu na predloženu kaznu, naveo da se, kada se sudi Srbinu, za neka batinanja dobije 10 godina, a kada se sudi Hrvat, onda se za višestruko ubistvo dobije samo pet godina. Na takav način „sami dajemo sliku o sebi ko smo i kakvi smo“. Branilac je takođe naveo da Ženevske konvencije nije ni čitao jer mu nisu potrebne, obzirom da „zna da istoriju piše sila“. Nada se da će, nakon svih ovih sramnih presuda za Srbe, neko jednog dana pogledati statistiku. Naveo je da mu je kao braniocu poznato da je sudsko veće već donelo presudu, ali je zbog svoje savesti sve ovo u završnoj reči izneo.

Završna reč optuženog

Optuženi je u završnoj reči naveo da prihvata u celosti završnu reč svog branioca, te da on nema više snage da psihički sve ovo izdrži, jer postupak protiv njega traje od 2014. godine.

Objavljivanje presude zakazano je za 8. april sa početkom u 11:30 časova.